

Externt dnr: RUF230251

Datum: 2024-06-13

Yttrande angående uppdaterad regional utvecklingsstrategi för Västmanlands län

Externt diarienummer: RUF230251

Diskrimineringsbyrån Humanitas är en av Sveriges 18 lokala antidiskrimineringsbyråer. Diskrimineringsbyrån Humanitas är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening vars syfte är att arbeta mot alla former av diskriminering och arbeta främjande för jämlikhet. Diskrimineringsbyrån Humanitas bedriver verksamhet i både Västmanland och Södermanland.

Externt dnr: RUF230251

Datum: 2024-06-13

Diskrimineringsbyrån Humanitas ser positivt till Region Västmanlands ambition att integrera de globala målen i Agenda 2030 i den regionala utvecklingsstrategin (härefter RUS). Diskrimineringsbyrån Humanitas tillstyrker även ambitionen med fokus på hållbara lösningar samt ett proaktivt och strategiskt hållbarhetsarbete som tar hänsyn till ekonomiska, sociala och miljömässiga perspektiv. Utifrån de aspekter Diskrimineringsbyrån Humanitas har att beakta, har Diskrimineringsbyrån följande synpunkter att tillföra utredningen.

Strategins struktur och mål

Vi från Diskrimineringsbyrån Humanitas ser en otydlighet i strategins överhängande struktur, närmare bestämt kring vad som är strategins konkreta mål. Denna otydlighet accentueras av som i strategin kallas *visioner*. I strategin föreslår Regionen att RUS:en ska gälla till och med år 2050 samt att den ska uppdateras vid varje mandatperiod. Det saknas en konkret motivering och avvägning avseende förslaget att RUS:en ska gälla till och med det nämnda året. Det vore, enligt vår uppfattning, mer fördelaktigt och aktuellt att RUS:en gäller till och med år 2030; en tydligare koppling till Agenda 2030 kan således skapas utan att för den delen riskera att strategin blir föråldrad med hänsyn till oförutsedda framtida utmaningar.

Förslag om huvudmål-insatsområde-indikatorer

Vidare är upplägget kring huvudmål-insatsområde-indikatorer i och för sig ett fördelaktigt upplägg. Däremot anser vi att insatsområden med fördel kan kategoriseras som delmål under huvudmålen, allt i syfte att förbättra och förtydliga innehåll, uppföljning och resultatmätning utifrån indikatorerna som uppges i strategin.

Externt dnr: RUF230251

Datum: 2024-06-13

Synpunkter på strategins materiella innehåll

I det här avsnittet lyfter Diskrimineringsbyrån Humanitas diverse perspektiv som antingen saknas, är ofullständiga eller i övrigt bör omarbetas. Uppdelningen är utgående kategoriskt utifrån de materiella mål som framgår i RUS:en.

Diskrimineringsperspektiv

Strategin saknar i alla delar ett diskrimineringsperspektiv och därmed en konkret analys kring hur mänskliga rättigheter och friheter ska säkerställas under den tid RUS:en ska gälla. Enligt vår uppfattning är diskrimineringsperspektiv ett nödvändigt inslag i en strategi vars syfte är att skapa ett välmående, tillgängligt och nyskapande Västmanland. Strategin kan med fördel innehålla en analys av förutsebara hinder som kan skapas genom diskriminering. I avsnittet om jämlik hälso- och sjukvård bestäms det att ”vård och behandling ska erbjudas på lika villkor med likvärdigt bemötande till alla oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, utbildning, social ställning, födelseland, etnisk eller religiös tillhörighet eller sexuell läggning”. Här saknas skyddet för personer med en annan könsidentitet och/eller könsuttryck.

Vidare saknas även en analys av integrering av aktiva åtgärder inom samtliga samhällsområden som lyfts i strategin. Liksom förbudet mot diskriminering är aktiva åtgärder ett krav som sedan 2015 återfinns i diskrimineringslagen och som fordrar offentliga och privata aktörer, såsom arbetsplatser och lärosäten, att bedriva ett proaktivt arbete mot diskriminering. Därmed saknas såväl ett individperspektiv, särskilt ett perspektiv kring individer som är särskilt utsatta i samhället, som ett grupperspektiv med fokus på särskilt utsatta grupper. Genom att identifiera sådana grupper – och därmed

Externt dnr: RUF230251

Datum: 2024-06-13

även säkra att individperspektiv inte förglöms – förstärks strategins målbild samt att det skapas bättre förutsättningar för att eliminera hinder för lika rättigheter och möjligheter.

En tydligare koppling till Agenda 2030

Diskrimineringsbyrån Humanitas ser positivt till att Agenda 2030 omnämns i strategin samt att vissa kopplingar görs till dem i strategin uppställda huvudmålen. Det saknas däremot konkreta kopplingar mellan huvudmålen och målen i Agenda 2030. Enligt vår mening kan denna avsaknad av kongruens målen emellan riskera att region Västmanland inte uppfyller de globala målens handlingsplan. De individuella målen i Agenda 2030 kan därför med fördel kopplas till vare uppsatt huvudmål, delmål samt integreras i indikatorer för uppföljning.

Två begrepp som återkommer i strategin är tillgänglighet och delaktighet. För oss i Humanitas är det viktigt att analysera dessa begrepp med hänsyn till att vissa grupper har sämre möjligheter till såväl tillgänglighet som delaktighet, och att detta bör analyseras i någon del. Avseende tillgänglighet är det ofta förknippat med personer med funktionsnedsättning, och avseende delaktighet kan det kopplas till ett flertal diskrimineringsgrunder där olika förutsättningar ger olika möjligheter till delaktighet i samhällets olika delar.

Det finns flera delar i strategin där diverse egenskaper presenteras som hinder. I strategin lyfts vissa identifierade hinder för ett välmående och tillgängligt Västmanland, såsom andra språk än svenska och funktionsnedsättning. Särskilt språk lyfts som ett hinder för integration. Det saknas däremot en analys av språk som tillgång i samhället samt att språk är direkt kopplat till individers etniska, sociala och/eller kulturella tillhörighet, som i sin

Externt dnr: RUF230251

Datum: 2024-06-13

tur hänger ihop med diskrimineringsgrunderna. Det saknas även, och med hänsyn till diskrimineringslagen samt delmål 10.2 i Agenda 2030, en analys kring hur missgynnande av personer som talar andra språk utöver svenska kan vara en resurs i regionen. Vidare saknas även ett normkritiskt perspektiv kring tillgänglighet för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning. Funktionsnedsättning är dessutom, liksom språk, direkt kopplat till diskrimineringsförbuden samt delmål 10.2 i Agenda 2030.

Offentliga och privata sektorns ansvar gentemot enskilda samt skyldighet att förebygga hinder

I strategin presenteras flertalet förslag om regional utveckling, såväl inom offentlig som privat sektor. Dessa delar saknar däremot, som ovan nämnts, ett individperspektiv och därmed aktiva åtgärder vars syfte är att förebygga diskriminering inom samhällslivets alla delar. Individens olika behov och förutsättningar borde vara en hörnsten i en regional utvecklingsstrategi, dels för att på ett effektivt sätt identifiera hinder och således arbeta förebyggande, dels att olika grupper i samhället kan behöva särskilda insatser från den offentliga och privata sektorn. Ett individperspektiv kan således med fördel undanröja risker för diskriminering, skapa bättre förutsättningar för Västmanlands invånare samt att målen i Agenda 2030 uppfylls.

Ytterligare en aspekt som lyfts i strategin är arbetsgivares möjlighet att hitta rätt kompetens. Till detta lyfts kommande digitala utmaningar och tryggad kompetensförsörjning. I denna del hade strategin med fördel kunnat innehålla en analys kring aktiva åtgärder, det vill säga hur arbetsgivare ska arbeta förebyggande samt hur jämlikhet och jämställdhet ska främjas på arbetsmarknaden. Ett sådant perspektiv är, som ovan nämnt, direkt kopplat till de globala målen och i synnerhet mål 10 i Agenda 2030.

Externt dnr: RUF230251

Datum: 2024-06-13

Oklarheter kring handslag/överenskommelser

Slutligen nämns handslag/överenskommelser som Region Västmanland arbetat fram tillsammans med länets kommuner och andra nyckelaktörer. Handslagen beskrivs som ”[...] en överenskommelse om vilka eller vilket mål den enskilda kommunen eller aktören kommer prioritera fram till år 2030.”. I denna del antyds att handslagen mellan regionen och respektive kommun är ömsesidiga. Däremot saknas närmre innehåll om vad dessa handslag/överenskommelser kan komma att innebära. Huruvida det är överenskommelser som är ekonomiska eller endast utgår ifrån samverkan mellan en given kommun och region beskrivs inte på ett önskvärt sätt, inte heller om det är en överenskommelse i form av en ambition och vilka indikatorer som ingår vid mätning av måluppfyllnad. I denna del framgår inte heller på vilket sätt Agenda 2030 ska integreras i överenskommelsen och i sådant fall under vilken tid överenskommelsen gäller.

Medborgare eller invånare

Enligt Diskrimineringsbyrån Humanitas är det missvisande att använda uttryck som *medborgare* i en utvecklingsstrategi. Förutom att det är en regelmässig felaktighet¹ samt en semantisk otydlighet, kan begreppet i själva verket insinuera ett underliggande ”vi och de”. Inte alla invånare i Västmanland är svenska medborgare. Diskrimineringsbyrån Humanitas vill därför starkt rekommendera en ändring från *medborgare* till *invånare*.

¹ Se lag (2001:82) om svenskt medborgarskap för definition.

Externt dnr: RUF230251

Datum: 2024-06-13

I förberedelsen av detta yttrande har Amélie Poletti Lundström (verksamhetsansvarig), Felicia Granath (kommunikationsstrateg) och Aws Al-Kohaili (jurist) deltagit.

Amélie Poletti Lundström

Verksamhetsansvarig, Diskrimineringsbyrån Humanitas